

den højtærede Justitsminister endnu var Sagfører, mente han, at ingen Vidnesførsel, absolut ingen, kunde maale sig i Tydelighed, Klarhed og overbevisende Kraft med den, der blev afgiven personlig af Vidnet overfor den Domstol, der skulde dømme i Sagen. Jeg vil vidne, at dette er mit Standpunkt, og jeg vil skynde mig at afgive dette Vidnesbyrd, for at ikke Skæbnen skulde overraske mig og gøre mig til Justitsminister, og jeg saa skulde forandre mit Standpunkt. Det vil jeg ikke gøre. At dette er den gængse Opfattelse mellem alle Jurister, har vist sig og viser sig Dag for Dag med tydeligere og klarere Tegn. Vi kunne pege paa, at i Sø- og Handelsretten har det tidligere været Praksis, at man mødte med sine Vidner, naar de ordinære Sager vare ebbede ud. Man afhørte saa sine Vidner, og Protokollationen skete. Saa blev der en anden Dag, maaske langt ude i Fremtiden, berammet mundtlig Procedure, hvor man mødte med Udskrift af Vidneprotokollen og refererede henholdsvis fra Klagerens og anklagedes Side. Nu har Retten i alle Sager af virkelig Betydning indrettet det saaledes, at Vidnerne, i ethvert Tilfælde de vigtigste af Vidnerne, afhøres samme Dag af samme Dommer, der skal afsige Dom i Sagen, og jeg kan sige, at alle befinde sig vel derved, baade Parter, Dommere og Vidner.

Lad mig fra min egen Praksis anføre et Eksempel paa, hvad Umiddelbarhed vil sige, og hvad en Protokolltilførsel vil sige, dette døde Bogstav, der efter Loven skal indføres. Der staar i Loven: „Dommeren skal føre Vidneforklaringen til Protokols i vedbørlig Form og Orden“. Ja, det er naturligvis nødvendigt; for mange Vidner hakke og stamme i det. De diktere ikke til en Stenograf, som vi ere vante til her under vore Foredrag i Rigsdagen, og det kan jo endda somme Tider gaa smaat nok for os med det ordrette Referat; der maa ogsaa læses lidt Korrektur paa det en Gang imellem. Men Dommeren har Ret og Pligt til at føre Vidneforklaringen til Protokols i vedbørlig Form og Orden. Lad mig nævne et Eksempel, som alle Landboere ville forstaa, en Vidneførsel, jeg havde i Fjor, som drejede sig om, hvorvidt et Sogneraad skulde miste nogen Vejjord, som af en Lodsejer var hegnet. Lodsejeren

sagde, at det havde været hegnet saa længe, at han havde vundet Hævd derpaa, og at Sogneraadet derfor ikke havde Lov til at lave Vejen disse Alen bredere, skønt den paa de gamle Matrikelskort over Udstykningen stod angivet som, lad mig sige 10 Alen bred — jeg husker ikke Tallene — og i Virkeligheden kun var 7 Alen bred. Saa traadte Vidnerne frem, gamle Mænd, hvoraf flere kunde huske, hvor langt Hegnet naaede. Jeg førte to Mænd, som havde været med, idet de kunde huske, at de havde gravet Grøft udfor denne Mands Lod og derved adskilt den ganske bestemt fra Vejen. Der var en Mand, en gammel Jæger, som sagde, at han var vant til at springe over paa Vejen for at komme til sit Hjem. Han sagde, at der ikke var Hegn for Vejen, men der var en Stump paa 10 Alen oppe i den ene Ende for at genne for Naboens Høns. Jeg sagde da til Dommeren: Maa jeg faa det ført ordret til Protokols. — Ja, siger saa Dommeren til Vidnet, var det nu rigtigt, at der var 10 Alen; maalte De det op? — Nej, jeg gaar ikke med noget Baandmaal, svarede han; men det forekommer mig saaledes. — De tør altsaa ikke gøre Ed paa, at der var 10 Alen. — Nej, det tør jeg ikke. — Tør De gøre Ed paa, at der var 12 Alen? — Nej, jeg tør ikke gøre Ed paa noget af det; men det forekommer mig, at det var saadan. — Ja, saa kan jeg ikke føre det til Protokols, siger Dommeren. Derimod kom der saa til at staa i Protokollen, at der var hegnet paa et kortere Stykke, hvor meget eller hvor langt erindrer Vidnet ikke. Det er en meget stor Forskel. Jeg er overbevist om, at denne Mands Forklaring er meget rigtig. Der har ikke været Hegn 20 eller 50 Alen, men maaske 8, maaske 12 eller 10 Alen. I Protokollen skulde det altsaa lyde saadan, at Vejen var hegnet med 10 Alen eller omkring 10 Alen, saa vidste man, hvad det var; men hvor langt kunde Vidnet ikke sige, da han ikke havde maalt det op. Saaledes gaar det altsaa til med Protokolltilførselen. Naar der protesteres derimod, gør Dommeren opmærksom paa, at han maa føre Protokollen efter bedste Samvittighed og Skønnende. Det ved Sagføreren lige saa godt som Dommeren. Dommeren paakalder